

การพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Development of Curriculum to Enhance Thai Reading Literacy for Grade 6 Students

ขวัญฤทัย สุธระเลข และ ดวงจันทร์ เดียววิไล

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
E-mail : kongkwan120735@gmail.com ; Email : duangchand@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดงลาน จังหวัดตาก จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย หลักสูตรที่สร้างขึ้น แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ได้หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ลัดเลาะรอบย่าน หน่วยที่ 2 แม่ไก่ออกไข่ หน่วยที่ 3 เล่าขานตำนานดงลาน และหน่วยที่ 4 โฆษณาพาสุนัข หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก และผลการใช้หลักสูตรคือ นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 12.11 (S.D. = 6.19) และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 25.67 (S.D. = 2.65)

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, ความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย, ฉลาดรู้

Abstract

The objectives of this research were to develop the curriculum for enhancing Thai reading literacy for grade 6 students and to study the results of the implementation. The target group was grade 6 enrolled in Thai Course in second semester of academic year 2019 at Bandonglan school in Tak province. Research tools were the developed curriculum and the Thai reading literacy test. Mean, Standard deviation and percentage were used for data analysis.

The results found that there was the curriculum to enhance Thai reading literacy for grade 6 students which composed of 4 learning units : Unit 1 Looking for herb around the happy city, Unit 2 Laying Chicken, Unit 3 Donglan legend and Unit 4 Fun with Advertisement. The constructed curriculum has a suitable average, at a high level. The results of the implementation was that the students posttest scores were higher than pretest scores posttest 12.11 (S.D. = 6.19) pretest 25.67 (S.D. = 2.65)

Keywords: Curriculum development, Thai reading literacy, Literacy

วันที่รับบทความ : 02 เมษายน 2563
วันที่แก้ไขบทความ : 03 มิถุนายน 2563
วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 08 มิถุนายน 2563

1. บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนในสังคม จึงเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารที่มีความก้าวหน้าที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม บุคคลในสังคมมีการติดต่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น ภาษาไทยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการสื่อสารความคิด ความรู้สึก เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งยังมีความจำเป็นในการแสวงหาความรู้ เพื่อการศึกษา และการประกอบอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้สามารถนำประเทศไปสู่การแข่งขันด้านต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ในปัจจุบันก็เช่นกัน นอกจากจะเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารแล้ว ยังมีความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ตลอดจนกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูง และสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ความสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยทักษะการสื่อสารได้แก่ การฟัง พูด อ่าน และเขียน เป็นเป้าหมายสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสาร ซึ่งทักษะการอ่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เนื่องจากต้องอาศัยความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในการรับสาร และสามารถวิเคราะห์สิ่งที่อ่านนั้นเพื่อนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด แต่หากนักเรียนขาดทักษะทางการอ่านจะส่งผลให้นักเรียนนั้นไม่สามารถวิเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้ได้ จึงทำให้เกิดภาวะความเครียด วิตกกังวล เบื่อหน่าย และทอดถอยในการเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของการอ่านได้นั้น จึงควรมีการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อนำไปใช้ในด้านการศึกษา และการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี [1] ได้กล่าวถึงสมรรถนะการอ่าน หรือภาษาอังกฤษเรียกว่า Literacy ว่าเป็นการตีความเกี่ยวกับการอ่านที่ไม่เพียงแต่การอ่านออกเท่านั้น แต่เป็นการนิยาม

การอ่านที่หมายถึง “การรู้เรื่องการอ่าน” โดยความฉลาดรู้ด้านการอ่านนั้นเป็นการอ่านออก และอ่านรู้เรื่องในสิ่งที่อ่านตามตัวอักษร รวมถึงความเข้าใจในเรื่องราวสารได้เอง เพื่อสามารถคิดพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของงานเขียนสามารถนำสาระจากงานเขียนไปใช้อย่างบูรณาการตามจุดมุ่งหมายของตน และทำให้สามารถมีส่วนร่วมในการสื่อสารในสังคมสมัยใหม่ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนขึ้น โดยเกณฑ์การประเมินการอ่านของ OECD มีสามด้านกว้าง ๆ ได้แก่ การเข้าถึงและค้นคืนสาระ (Access and retrieve) การบูรณาการและตีความ (Integrate and interpret) การสะท้อน และประเมิน (Reflect and evaluate)

จากการศึกษาสภาพบริบทของหมู่บ้านดงลาน ประชากรส่วนใหญ่อพยพมาจากหลายภูมิภาค เช่น ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคอีสาน มาตั้งถิ่นฐานเพื่อประกอบอาชีพ และสร้างครอบครัว ลักษณะสภาพแวดล้อมภายในชุมชนค่อนข้างแห้งแล้ง ทำให้ภายในชุมชนขาดแคลนน้ำและไม่สามารถทำการเกษตรได้ คนภายในชุมชนส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพรับจ้างตามจังหวัดใกล้เคียง และมักนำบุตรหลานของตนไปด้วยอยู่เสมอ เมื่อประเมินกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย พบว่านักเรียนขาดทักษะการอ่านมากที่สุด กล่าวคือ ผู้เรียนไม่มีเป้าหมายในการอ่าน ไม่ทราบจุดประสงค์ในการอ่าน เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่านอ่านอย่างไร้จุดหมาย และครูไม่ได้สอนวิธีการอ่านให้นักเรียน เช่น การอ่านแบบคร่าว ๆ การอ่านแบบสำรวจ ซึ่งทำให้ผู้เรียนอ่านแล้วไม่สามารถนำเรื่องที่อ่านไปวิเคราะห์ วิจารณ์ แยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จับใจความสำคัญ สอดคล้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดงลาน [2] ที่มีผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2560 และปีการศึกษา 2561 พบว่า นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำลง โดยปีการศึกษา 2560 ได้คะแนนเฉลี่ย 51.32 และปีการศึกษา 2561 ได้คะแนนเฉลี่ย 41.56 ซึ่งคิดเป็นร้อยละของผลต่างระหว่างปีการศึกษาเป็น -9.76

จากการวิเคราะห์รายมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามาตรฐานการเรียนรู้ด้านการใช้กระบวนการอ่าน สร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่านนั้น มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ

ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ครูผู้สอนต้องปรับแนวคิดและวิธีจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ อย่างเต็มตามศักยภาพของตน จึงได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองนโยบายของหลักสูตรที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ “ฉลาดรู้” เป็นทางเลือกที่เหมาะสมกับนักเรียน เพราะเป็นการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสมดุลทั้งทางกาย ปัญญา คุณธรรม และทักษะการใช้ชีวิต สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม สร้างเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตนเองกับสังคมและธรรมชาติแวดล้อม อีกทั้งเป็นการเรียนรู้ที่มีครอบครัว ครู ชุมชน และทรัพยากรการเรียนรู้อื่น ๆ เป็นเครื่องมือสนับสนุน โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี [3] ได้ให้แนวทางการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ “ฉลาดรู้” มีขั้นตอนการสอนที่สำคัญคือ 1) การสร้างแรงจูงใจในตนเอง (Self-Motivation) เป็นการเรียนที่ผู้เรียนได้ตระหนัก ประจักษ์แจ้งถึงปัญหาและเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเรียน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ศึกษาค้นคว้า แสวงหาทั้งด้วยตนเอง และแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น 2) การเสาะแสวงหาความรู้ (Investigation) ผู้เรียนสามารถที่จะเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมในการแสวงหาความรู้ เช่น การสังเกต การอ่าน การฟัง การจดบันทึก การตั้งคำถาม เป็นต้น 3) การสร้างองค์ความรู้ (Construction) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการใช้กระบวนการคิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้ และประสบการณ์เดิม 4) การนำความรู้ไปใช้ (Application) การเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องสามารถ นำกระบวนการหรือความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเองและส่วนรวม 5) การทบทวนความรู้ (Revision) การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถตรวจสอบ ปรับปรุง และพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองให้ถูกต้อง และเป็นสากลอยู่เสมอ เมื่อพิจารณารูปแบบการเรียนรู้ตามแนว

พระราชดำริ “ฉลาดรู้” ที่เป็นทั้งวิธีการสอน และสมรรถนะของความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ทำให้การจัดการเรียนการสอนสำเร็จตามเป้าหมาย และนักเรียนเกิดสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทยเช่นเดียวกัน

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ “ฉลาดรู้” เพื่อที่จะนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนและการจัดลำดับ การเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นประโยชน์แก่การทำวิจัย ครั้งต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 2.2 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดงลาน ตำบลวังจันทร์ อำเภอสสามเงา จังหวัดตาก จำนวน 9 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ เนื้อหารายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทยที่ได้มาจาก การวิเคราะห์มาตรฐาน สาระการเรียนรู้ตามที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย แล้วทำ การสังเคราะห์ปัญหาและความต้องการของครู และนักเรียน ผลปรากฏว่า ครูและผู้เรียน ต้องการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหา ดังนี้ มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

3.3 ขอบเขตด้านเวลา คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ระยะเวลาในการทดลอง 4 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ รวมทั้งหมด 20 ชั่วโมง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 4.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
- 4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.2 เอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.3 แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย

6. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

6.1 ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน และสังคม เพื่อมากำหนดเป็นหลักการของหลักสูตร 3 ข้อ คือ

6.1.1 เป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาความฉลาดรู้ทางด้านการอ่านภาษาไทย ซึ่งเป็นการอ่านออกและอ่านรู้เรื่อง ในสิ่งที่อ่านตามตัวอักษร รวมถึงความเข้าใจในเรื่องราวสาระได้เอง เพื่อสามารถคิดพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของงานเขียนได้

6.1.2 เป็นหลักสูตรที่ผสมผสานความรู้ ทักษะ/กระบวนการ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

6.1.3 จัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา คุณธรรม และทักษะการใช้ชีวิต ที่สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

6.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ

สติปัญญา มีความฉลาดรู้ทางด้านการอ่านภาษาไทย โดยนักเรียนมีความรู้ และทักษะที่จะเข้าใจเกิดสมรรถนะ การเข้าถึงและค้นคืนสาระ สมรรถนะ การบูรณาการ และตีความ สมรรถนะการคิดสะท้อนและการประเมิน

6.3 เลือกเนื้อหาสาระ โดยวิเคราะห์จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยวิเคราะห์จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร คือ ความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

6.4 จัดและรวบรวมเนื้อหาสาระ โดยจัดลำดับของเนื้อหาในหลักสูตรโดยการวิเคราะห์ความยากง่ายของเนื้อหาและกำหนดองค์ประกอบของเนื้อหา และจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ได้ 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ลัดเลาะรอบย่าน หน่วยที่ 2 แม่ไก่ออกไข่ หน่วยที่ 3 เล่าขานตำนานดงลาน และหน่วยที่ 4 โฆษณาพาสุนัข

6.5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เลือกใช้รูปแบบการเรียนรู้ความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย (SICAR Model) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย

6.6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนรู้ความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย (SICAR Model) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นนำ ชั้นสอน และชั้นสรุป ในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีตัวอย่างบทอ่าน ดังนี้

“มะระขึ้นกลูกใหญ่ที่เรียงรายอยู่ข้างรั้วนั้น ตาคอยเอาใจใส่ รดน้ำ พรุนดินเป็นอย่างดี จึงทำให้ผลของมันดกและผิวสวย ชื่อเหมือนมีกลิ่นเหม็น แต่สามารถแก้ไขและแก้ร้อนในได้ ซึ่งพืชผักสมุนไพรที่ช่วยแก้ร้อนในอีกชนิดหนึ่งนั่นคือ บัวบก จึงมักมีคนเปรียบเปรยว่า หากใครอกหักให้รีบดื่มน้ำใบบัวบกแก้ช้ำในนั่นเอง”

6.7 ประเมินผล เพื่อตรวจสอบกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้ว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ รวมทั้งวิธีการประเมินผล ผู้วิจัยวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สมรรถนะ โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำมากำหนดการวัดและประเมินผลนักเรียนโรงเรียนบ้านดงลาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยสิ่งที่ต้องการวัด

คือ แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

6.7.1 แบบเลือกตอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.08-1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.38 - 0.88 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.00-0.75 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.56

6.7.2 แบบเลือกตอบเชิงซ้อน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.08-1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.38 - 0.75 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.24

6.7.3 แบบเขียนตอบสั้น มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.08-1.00 ค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.38 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.00-0.75 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

โดยตัวอย่างของแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ดังนี้

คำถามที่ 1 : นิทานเรื่องนี้ผู้เขียนต้องการนำเสนอเรื่องใด มากที่สุด

ก. การมีของวิเศษไม่จำเป็นต้องอ่าน

หนังสือ

ข. การมีของวิเศษทำให้เราฉลาดขึ้น

ค. การเอาใจใส่การเรียน ทบทวน

บทเรียนอยู่เสมอ ทำให้มีผลการเรียนที่ดี

ง. การออกเดินทางไปในสถานที่ต่าง ๆ

ควรจดบันทึกลงในสมุดอยู่เสมอ

คำถามที่ 2 : “ความเอาใจใส่ในการเรียน และค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอคือของวิเศษที่แท้จริง” นักเรียนคิดอย่างไรกับข้อความข้างต้นทำไมจึงคิดเช่นนั้น ให้ใช้เหตุผลประกอบคำอธิบาย

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

7.1 ยื่นเอกสารขออนุมัติจริยธรรมในการวิจัย

7.2 นำหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรและตรวจสอบความสอดคล้องของแบบทดสอบ

7.3 ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ถึงโรงเรียนบ้านดงลาน เพื่อขออนุมัติการศึกษาวิจัย

7.4 นำเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้ารับการวิจัย (Information sheet for research participant) และเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย สำหรับผู้แทนโดยชอบธรรม/ผู้ปกครอง (Informed Consent Form) ให้ผู้ปกครองพิจารณา

7.5 นำเอกสารที่สร้างขึ้นประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยเป็นผู้จัดกิจกรรมเอง

7.6 ทำการวัดและประเมินผล โดยใช้แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 สถิติขั้นพื้นฐาน

8.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

8.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard

Deviation)

8.1.3 ค่าร้อยละ (Percentage)

8.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

8.2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

8.2.2 ค่าความยากง่าย (P)

8.2.3 ค่าอำนาจจำแนก (r)

8.2.4 ค่าความเชื่อมั่น

9. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

9.1 ผลการสร้างหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีองค์ประกอบหลักสูตร ได้แก่ ความนำ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะ โครงสร้างหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล ในส่วนของเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ เมื่อประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบของหลักสูตร พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 และเอกสารประกอบหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52

9.2 ผลการใช้หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยนำข้อมูลคะแนนของนักเรียนมาวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนและคะแนนก่อนเรียน ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	ความแตกต่าง ของคะแนน หลังเรียนและก่อนเรียน
1	5	22	17
2	12	23	11
3	7	25	18
4	8	26	18
5	16	28	12
6	20	29	9
7	6	23	17
8	22	29	7
9	13	26	13
รวม	109	231	122
\bar{X}	12.11	25.67	13.56
S.D.	6.19	2.65	4.13
ร้อยละ	40.37	85.56	45.19

จากตารางหมายเลข 1 พบว่า ผลการทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดงลาน อำเภอสามเงา จังหวัดตาก มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 12.11 (S.D. = 6.19) และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 25.67 (S.D. = 2.65)

10. อภิปรายผล

การพัฒนาสร้างหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

10.1 ผลการสร้างหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ ได้แก่

ความนำ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะ โครงสร้างหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ จากผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตร โดยการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผ่านเกณฑ์และสามารถนำไปใช้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรด้วยขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Tabá [4] ประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การเลือกเนื้อหาสาระ 4) การจัดและรวบรวมเนื้อหาสาระ 5) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การเลือก

ประสบการณ์การเรียนรู้ และ 7) การประเมินผล เพื่อตรวจสอบกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้ว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ รวมทั้งวิธีการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของชาลินี เกษรพิกุล [5] เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะครู ภาษาไทย ด้านการสอนคิด ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนา หลักสูตรของทาบา และสิริวรรณ คุ่มบ้าน [6] เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพิ่มเติม ท 40207 วรรณกรรมพื้นบ้าน สำหรับนักเรียน มัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 จังหวัดราชบุรีโดยใช้รูปแบบ การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบา

10.2 ผลการใช้หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ ด้านการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 12.11 (S.D. = 6.19) และคะแนน หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 25.67 (S.D. = 2.65) เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรมีการศึกษาและวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นของนักเรียน โดยหลักสูตรได้พัฒนา จากสภาพปัญหาภายในชุมชนและนักเรียน ซึ่งจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนรู้ ความฉลาดรู้ พบว่า นักเรียนคนที่มีความแตกต่างของ คะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนค่อนข้างสูง เนื่องมาจาก นักเรียนมีความสนใจในการศึกษาบทอ่าน สามารถ นำกระบวนการหรือความรู้ที่ได้ไปใช้พัฒนาองค์ความรู้ ของตนเองได้อย่างถูกต้อง ซึ่งบทอ่านเป็นเรื่องใกล้ตัว ผู้เรียน และมีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง เมื่อนักเรียน มีความคุ้นเคยและได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมจริง จึงทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ภายใน บทอ่านมากขึ้น โดยครูเป็นผู้กระตุ้นคำถาม เพื่อให้ผู้เรียน ได้ใช้กระบวนการคิดในการสร้างผลงานหรือแสดงแนวคิด ที่นำไปใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิตรา ศรีเหรา [7] กล่าวว่า บทอ่านที่มีเนื้อหาใกล้ตัวกับนักเรียน มีรูปภาพ ประกอบที่สอดคล้องกับเนื้อหา และตรงตาม ความต้องการของผู้เรียน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียน มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรม และส่งเสริมให้นักเรียน เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น และสอดคล้องกับ Radka Wildova [8] ได้ศึกษาถึงการปลูกฝังความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า ความฉลาดรู้ ด้านการอ่านของนักเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากความฉลาดรู้ ด้านการอ่านจะช่วยเพิ่มประสบการณ์ให้กับผู้เรียน

เนื่องจากผู้เรียนได้อ่านบทอ่าน เรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังพบว่าแรงจูงใจในการอ่าน มีความสำคัญต่อความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียน และยังช่วยส่งเสริมทักษะทางภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะ ทักษะการเขียนของผู้เรียนอีกด้วย ส่วนนักเรียนคนที่มีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียน ค่อนข้างน้อย เมื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาของนักเรียน พบว่า สภาพครอบครัวมาจากต่างภูมิภาค จึงทำให้ มีการใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารกันเป็นประจำ และภายใน ครอบครัวไม่ได้ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เนื่องจากขาด ทุนทรัพย์ในการหาสื่อการอ่าน จึงส่งผลให้นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้นในการอ่านบทอ่านมากนัก สอดคล้อง กับผลการวิจัยของกนิษฐา มหาวงศ์ทอง [9] ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านของพระนิสิตพบว่า ปัญหา ด้านการอ่านเป็นปัญหาจากครอบครัว ซึ่งเป็นปัญหา เนื่องจากการขาดสื่อการอ่านเพราะครอบครัวมีรายได้น้อย ขาดการปลูกฝังให้รักการอ่านจากครอบครัว ประกอบกับ สื่อที่ต้องการอ่านมีราคาแพง ทำให้ขาดสื่อในการอ่าน ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากที่ครอบครัวมีรายได้น้อย จากปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลให้นักเรียนไม่สนใจในการอ่าน เท่าที่ควร ครอบครัวจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมนิสัย รักการอ่านให้นักเรียนเป็นอย่างยิ่ง

ถึงแม้ว่าการใช้หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้าน การอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ “ฉลาดรู้” จะทำให้นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่า คะแนนก่อนเรียน เมื่อวิเคราะห์ผลการใช้หลักสูตรพบว่า ระดับสมรรถนะการอ่านทางการสะท้อนและประเมิน ของนักเรียนยังอยู่ในระดับพอใช้ เนื่องจากนักเรียน ไม่คุ้นเคยกับลักษณะของเครื่องมือ จึงทำให้นักเรียน ไม่สามารถสะท้อนคิดจากบทอ่านที่กำหนดให้ได้ ถ้าหาก มีการใช้เครื่องมือในรูปแบบการประเมินแบบ PISA อยู่เป็นประจำ และขยายเวลาในการพัฒนาให้มากขึ้น จะส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วย ตนเอง รวมไปถึงการแสวงหาความรู้ การจัดระบบ ความคิด ประสบการณ์เดิมที่สามารถสะท้อน และประเมินสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับดวงจันทร์ เตียววิไล และคณะ [10] ได้ทำการวิจัยโครงการการพัฒนาสมรรถนะการอ่าน ของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 ด้วยเครือข่าย

หนุนเสริมการเรียนรู้จังหวัดลำปาง พบว่า แม้ผลการพัฒนาสมรรถนะการอ่านจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ยังไม่สามารถยกระดับสมรรถนะการอ่านให้สูงขึ้นได้ อาจเป็นเพราะเวลาในการพัฒนาเพียง 1 ปีการศึกษาอาจน้อยเกินไปที่จะให้เห็นผลการพัฒนาอย่างชัดเจน กอปรกับสมรรถนะการอ่านที่มุ่งพัฒนาในโครงการวิจัยนี้ค่อนข้างเป็นเรื่องใหม่ที่ครูไม่คุ้นเคย โดยเฉพาะสมรรถนะการอ่านเชิงวิเคราะห์และเชิงวิพากษ์ ครูอาจไม่ถนัดที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาสมรรถนะเหล่านี้ เพราะที่ผ่านมาในการสอนอ่าน ครูมักจะเน้นเรื่องการอ่านออก อ่านคล่อง และการส่งเสริมการรักอ่านเป็นหลัก นอกจากนี้ในปีการศึกษาที่ดำเนินการวิจัยในโครงการนี้ ครูมีภาระงานอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับการพัฒนาสมรรถนะการอ่านได้อย่างจริงจัง

11. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

11.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

11.1.1 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ผู้สอนควรศึกษาความต้องการของผู้เรียน และปรับบทอ่านให้เข้ากับพื้นฐานบริบท วัฒนธรรม

11.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

11.2.1 ควรมีการทำวิจัยเสริมความฉลาดรู้ทางด้านการอ่าน โดยเน้นรูปแบบการประเมินแบบ PISA ทางด้านสมรรถนะการสะท้อนและการประเมินวิถีชีวิตของผู้เรียน

11.2.2 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ในช่วงชั้นที่ 1 ระดับประถมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่านต่อไป

11.2.3 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ในช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด แยกแยะ และรู้เท่าทันเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันต่อไป

12. เอกสารอ้างอิง

[1] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน เล่ม 2

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ, ครูสภาลาดพร้าว, 2554.

- [2] รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2561, โรงเรียนบ้านดงลาน, ตาก, 2561. (รายงาน)
- [3] รายงานการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบการเรียนรู้ “ฉลาดรู้”, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ, 2550.
- [4] วิชัย วงษ์ใหญ่, การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ, บริษัท อาร์ แอนด์ ปรีนท์ จำกัด, 2551.
- [5] ชาลินี เกสรพิกุล, “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูภาษาไทยด้านการสอนคิด,” ปริญญาโทครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2555.
- [6] สิรวิพรรณ คุ่มบ้าน, “การพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพิ่มเติม ท 40207 วรรณกรรมพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 จังหวัดราชบุรี,” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและวิธีสอน, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- [7] ลิตรา ศรีเหรา, “การพัฒนาความสามารถทางการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการอ่านแบบกว้างขวาง,” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2560.
- [8] Wildova, R, “Initial Reading Literacy Development in Current Primary School Practice,” Prague, Charles University, 2014.
- [9] กนิษฐา มหาวงศ์ทอง, “พฤติกรรมการอ่านและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอ่านของพระนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน,” เชียงใหม่, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.
- [10] โครงการพัฒนาสมรรถนะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 ด้วยเครือข่ายหนุนเสริมการเรียนรู้จังหวัดลำปาง, ดวงจันทร์ เดี่ยววิไล และคณะ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2555.